

KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI

Warszawa, dnia 12 kwietnia 2018 r.

BADK.DPK.133.12.2018 WW

P9-05/18

Nr: 32436/18	Data wpływu petycji 9 lutego 2018 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 9 kwietnia 2018 r.

RACHUNKOWOŚĆ

TEMAT

**WYŁĄCZENIE STOWARZYSZEŃ ZWYKŁYCH Z OBOWIĄZKU
SKŁADANIA ROCZNYCH SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Stanisław Porowski – osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, w celu wyłączenia stowarzyszeń zwykłych z obowiązku składania rocznych sprawozdań finansowych.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji postuluje, aby stowarzyszenia zwykłe były zwolnione z obowiązku składania rocznych sprawozdań finansowych, jeżeli przedłożą do urzędu skarbowego oświadczenie, podpisane przez zarząd, o nieposiadaniu konta bankowego oraz że pozyskane środki finansowe w całości przeznaczą na cele statutowe.

Przedmiotem petycji jest nadanie nowego brzmienia art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o rachunkowości (określa katalog podmiotów) poprzez wyłączenie stowarzyszeń zwykłych z jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej.

Według autora petycji obowiązujące regulacje dotyczące zakładania i prowadzenia stowarzyszeń zwykłych powinny ułatwiać, a nie zniechęcać osób zaangażowanych społecznie do podejmowania działań. Postulowane rozwiązanie, dotyczące wyłączenia stowarzyszeń zwykłych z obowiązku składania rocznych sprawozdań finansowych, spowoduje ożywienie postaw obywatelskich oraz rozwój tych pozarządowych organizacji.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2018 r. poz. 395 ze zm.) w art. 1 określa zasady rachunkowości oraz zasady wykonywania działalności w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Ustawa wskazuje jednostki, które mają obowiązek lub możliwość stosowania przepisów o rachunkowości. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt. 1–7, obowiązek ten posiadają podmioty mające siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu w Polsce:

1) spółki handlowe (osobowe i kapitałowe, w tym również w organizacji) oraz spółki cywilne, z zastrzeżeniem pkt 2, a także inne osoby prawne, z wyjątkiem Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego,

2) osoby fizyczne, spółki cywilne i spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie, jeżeli ich przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wyniosły co najmniej równowartość w walucie polskiej 2 000 000 euro,

3) jednostki organizacyjne działające na mocy przepisów: Prawa bankowego, o obrocie papierami wartościowymi, o funduszach inwestycyjnych, o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych lub o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, bez względu na wielkość przychodów,

4) gminy, powiaty, województwa i ich związki, a także: państwowe, gminne, powiatowe i wojewódzkie jednostki budżetowe oraz ich zakłady budżetowe,

5) jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, z wyjątkiem spółek o których mowa w pkt 1 i 2,

6) oddziały i przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej,

7) jednostki niewymienione w pkt 1–6, jeżeli otrzymują na realizację zadań zleconych dotacje lub subwencje z budżetu państwa, budżetów samorządu terytorialnego lub funduszy celowych – od początku roku obrotowego w którym dotacje lub subwencje zostały im przyznane.

Artykuł 2 ust. 2 stanowi, że osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie, mogą stosować zasady rachunkowości określone ustawą również od początku następnego roku obrotowego, jeżeli ich przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy są niższe niż równowartość w walucie polskiej 2 000 000 euro. W tym przypadku osoby te lub wspólnicy przed rozpoczęciem roku obrotowego są obowiązani do zawiadomienia o tym urzędu skarbowego właściwego w sprawach opodatkowania podatkiem dochodowym. Osoby fizyczne lub wspólnicy spółek cywilnych osób fizycznych mogą złożyć zawiadomienie na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Jednostki, o których mowa w art. 10a ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, mogą prowadzić uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów na zasadach i warunkach określonych w tej ustawie.

Słownik pojęć używanych w ustawie zawiera art. 3. Przez rok obrotowy rozumie się rok kalendarzowy lub inny okres trwający 12 kolejnych pełnych miesięcy kalendarzowych, stosowany również do celów podatkowych. Rok obrotowy lub jego zmiany określa statut lub umowa, na podstawie której utworzono jednostkę. Jeżeli jednostka rozpoczęła działalność w drugiej połowie roku obrotowego, to można księgi rachunkowe i sprawozdanie finansowe za ten okres połączyć z księgami rachunkowymi i sprawozdaniem finansowym za rok następny. W przypadku zmiany roku obrotowego pierwszy po zmianie

rok obrotowy powinien być dłuższy niż 12 kolejnych miesięcy.

Aktywa to kontrolowane przez jednostkę zasoby majątkowe o wiarygodnie określonej wartości, powstałe w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych.

Na mocy art. 4 ust. 1-4 jednostki (podmioty, osoby fizyczne i prawne) obowiązane są stosować zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy. Jeżeli w wyjątkowych przypadkach stosowanie określonego przepisu nie pozwoliłoby na rzetelne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego, jednostka nie stosuje tego przepisu, a w informacji dodatkowej uzasadnia przyczyny oraz określa wpływ, jaki niezastosowanie przepisu wywiera na obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wynik finansowy jednostki. Zdarzenia, w tym operacje gospodarcze, ujmuje się w księgach rachunkowych i wykazuje w sprawozdaniu finansowym.

Rachunkowość jednostki obejmuje:

- 1) przyjęte zasady (politykę) rachunkowości oraz prowadzenie, na podstawie dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych, ujmujących zapisy zdarzeń w porządku chronologicznym i systematycznym,
- 2) okresowe ustalanie lub sprawdzanie drogą inwentaryzacji rzeczywistego stanu aktywów i pasywów oraz ich wycenę i ustalanie wyniku finansowego,
- 3) sporządzanie sprawozdań finansowych oraz gromadzenie i przechowywanie dowodów księgowych oraz pozostałej dokumentacji przewidzianej ustawą,
- 4) poddanie badaniu, składanie do właściwego rejestru sądowego, udostępnianie i ogłaszanie sprawozdań finansowych w przypadkach przewidzianych ustawą.

Jednostka może w ramach zasad rachunkowości stosować uproszczenia, jeżeli nie wywiera to istotnie ujemnego wpływu na realizację obowiązku stosowania przyjętych zasad.

Kwestie związane z prowadzeniem ksiąg rachunkowych regulują art. 9–25. Jednostka powinna posiadać (art. 10 ust. 1) dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości, a dotyczące m.in:

- 1) określenia roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych,
- 2) metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego,
- 3) sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym co najmniej: zakładowego planu kont, ustalającego m.in. wykaz kont księgi głównej; wykazu ksiąg rachunkowych; opisu systemu przetwarzania danych, a przy komputerowym prowadzeniu ksiąg

rachunkowych m.in. opisu systemu informatycznego oraz metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania; systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów.

Sprawozdanie finansowe jednostki (art. 45 ust. 2) składa się z: bilansu, rachunku zysków i strat, informacji dodatkowej, obejmującej wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia. W bilansie wykazuje się stany aktywów i pasywów na dzień kończący bieżący i poprzedni rok obrotowy. W rachunku zysków i strat wykazuje się oddzielnie przychody, koszty, zyski i straty oraz obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego za bieżący i poprzedni rok obrotowy.

Kierownik jednostki zapewnia sporządzenie rocznego sprawozdania finansowego nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia bilansowego i przedstawia je właściwym organom, zgodnie z obowiązującymi jednostkę przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy.

Załącznik nr 6 do ustawy wskazuje zakres informacji ujętych w sprawozdaniu finansowym, dla jednostek o określonych w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (m.in. jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej), z wyjątkiem spółek kapitałowych oraz innych jednostek.

PRACE LEGISLACYJNE:

W Sejmie złożono dwie petycje indywidualne w sprawach:

1) zwolnienia stowarzyszeń zwykłych z obowiązku prowadzenia pełnej księgowości (petycja BKSP-145-120/16 zbieżna z prezentowaną). Komisja do Spraw Petycji 13 grudnia 2016 r. rozpatrzyła petycję i nie uwzględniła żądania będącego przedmiotem petycji.

2) zmiany art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości poprzez wyłączenie stosowania przepisów ustawy do stowarzyszeń zwykłych (tożsama BKSP-145-328/18). Petycję 6 marca 2018 r. skierowano do Komisji do Spraw Petycji.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1817 ze zm.) w art. 1 ust. 1 reguluje m.in. zasady:

1) prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy administracji publicznej z tymi organizacjami,

2) uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz ich funkcjonowania, sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, tworzenia i funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego.

Działalnością pożytku publicznego jest aktywność społecznie użyteczna organizacji pozarządowych w sferze zadań publicznych określonych w ustawie. Organizacjami

pozarządowymi są podmioty:

1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytucjami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi,

2) nie działające w celu osiągnięcia zysku - osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym stowarzyszenia i fundacje, z zastrzeżeniem (partii politycznych oraz fundacji przez nie utworzonych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych).

Prowadzenie przez organizacje pozarządowe i podmioty (stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i spółki z o.o. oraz kluby sportowe działające na mocy ustawy o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku i przeznaczają cały dochód na cele statutowe) nieodpłatnej i odpłatnej działalności pożytku publicznego lub działalności gospodarczej – wymaga rachunkowego wyodrębnienia tych form działalności w stopniu umożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyników każdej z tych działalności.

Organizacje pozarządowe (art. 10a ust. 1), z wyłączeniem spółek kapitałowych, oraz stowarzyszenia samorządu terytorialnego prowadzą uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów, w przypadku gdy:

1) działają w sferze zadań publicznych (np.: w zakresie pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, działalności: charytatywnej, na rzecz osób niepełnosprawnych itp.),

2) nie prowadzą działalności gospodarczej i nie posiadają statusu organizacji pożytku publicznego,

3) osiągają przychody wyłącznie z działalności pożytku publicznego:

a) nieodpłatnej - składki członkowskie, darowizny, zapisy, spadki, dotacje, subwencje, przychody z ofiarności publicznej,

b) odpłatnej - z tytułu sprzedaży towarów i usług,

c) z tytułu: sprzedaży, najmu lub dzierżawy składników majątkowych, odsetek od środków pieniężnych na rachunkach bankowych lub innych rachunkach, prowadzonych w związku z wykonywaną działalnością, w tym także odsetek od lokat terminowych itp.,

4) w roku poprzedzającym wybór prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów osiągnęły przychody, o których mowa wyżej do 100 000 zł - jeżeli decyzję o

prowadzeniu uproszczonej ewidencji podjął organ zatwierdzający.

O wyborze prowadzenia uproszczonej ewidencji jednostka, w terminie do końca pierwszego miesiąca roku podatkowego, w którym rozpoczyna prowadzenie ewidencji, zawiadamia naczelnika urzędu skarbowego.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów przez niektóre organizacje pozarządowe oraz stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2015 r. poz. 2178 ze zm.) określa w § 1 sposób prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów w celu określenia zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób prawnych, przez organizacje pozarządowe oraz warunki, jakim powinna odpowiadać uproszczona ewidencja. Zgodnie z § 2 uproszczona ewidencja obejmuje zbiory zapisów, obrotów (sum zapisów), które tworzą:

1) zestawienie przychodów i kosztów określone w załączniku nr 1 oraz zestawienie przepływów finansowych określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia,

2) karty przychodów pracownika oraz wykaz środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych związanych z prowadzoną działalnością.

Organizacja pożytku publicznego sporządza roczne sprawozdanie merytoryczne z działalności oraz roczne sprawozdanie finansowe, zgodnie z ustawą o rachunkowości.

INFORMACJE DODATKOWE:

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2017 r. poz. 210) w art. 2 stanowi, że stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. Samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące działalności. Swoją działalność opiera na pracy społecznej członków, do prowadzenia spraw może zatrudniać pracowników, w tym swoich członków.

Uproszczoną formą stowarzyszenia jest stowarzyszenie zwykłe, nieposiadające osobowości prawnej, które może we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność i inne prawa rzeczowe, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywane. Każdy członek odpowiada za zobowiązania stowarzyszenia zwykłego bez ograniczeń, całym swoim majątkiem, solidarnie z pozostałymi członkami oraz ze stowarzyszeniem. Co najmniej trzy osoby, zamierzające założyć stowarzyszenie zwykłe, uchwalają regulamin działalności, określający jego nazwę, cel lub cele, teren i środki działania, siedzibę, przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie albo zarząd, zasady dokonywania zmian regulaminu działalności, sposób nabycia i utraty członkostwa, a także sposób rozwiązania .

Stowarzyszenie zwykłe, które zamierza posiadać zarząd, określa w regulaminie działalności tryb jego wyboru, kompetencje, warunki ważności uchwał i sposób reprezentowania, zwłaszcza zaciągania zobowiązań majątkowych. Przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie zwykłe albo zarząd składają na piśmie organowi nadzorującemu wniosek o wpis do ewidencji stowarzyszeń zwykłych. Stowarzyszenie takie powstaje i może rozpocząć działalność z chwilą wpisu do ewidencji.

Stowarzyszenie zwykłe nie może: zrzeszać osób prawnych; powoływać jednostek terenowych; prowadzić działalności gospodarczej i odpłatnej działalności pożytku publicznego. Uzyskuje środki na działalność ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z majątku stowarzyszenia oraz ofiarności publicznej. Może otrzymywać dotacje na zasadach określonych w odrębnych przepisach (art. 42).

Stowarzyszenie zwykłe może przekształcić się uchwałą co najmniej siedmiu członków w stowarzyszenie, przy zgodzie wszystkich członków. Informację o przekształceniu niezwłocznie podaje się do publicznej wiadomości oraz zawiadamia się o uchwale wierzycieli stowarzyszenia zwykłego. Przekształcenie stowarzyszenia zwykłego następuje z chwilą jego wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i jednocześnie wstępuje ono we wszystkie prawa i obowiązki stowarzyszenia zwykłego, a jego członkowie są członkami stowarzyszenia.

OPRACOWAŁA

Wanda Wójtowicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz